

De nederzetting

Van dezelfde auteur:

Krokodil van de aanslagen
Hydromania

Assaf Gavron

De nederzetting

Uit het Hebreeuws vertaald door Sylvie Hoyinck

Nieuw Amsterdam *Uitgevers*

Voor Hila, Galli en Maja

De vertaler ontving voor deze vertaling een werkbeurs van het
Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Oorspronkelijke titel *Hagiv'a*. Sifree Aliat Hagag, Jediot Acharonot en
Sifree Chemed, Israël

© Assaf Gavron 2013

© Nederlandse vertaling Sylvie Hoyinck / Nieuw Amsterdam *Uitgevers* 2014

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Annemarie van Pruysen, www.amvp.nl

Omslagbeeld © Trevillion

Foto auteur © Fana Feng

NUR 302

ISBN 978 90 468 1699 8

www.nieuwamsterdam.nl/assafgavron

Inhoud

De velden (proloog) 9

Een drietal arriveert midden op de dag 19

Kortsluiting in de bovenkamer 59

Hete dagen 123

Aasgieren 281

Terug naar de basis 373

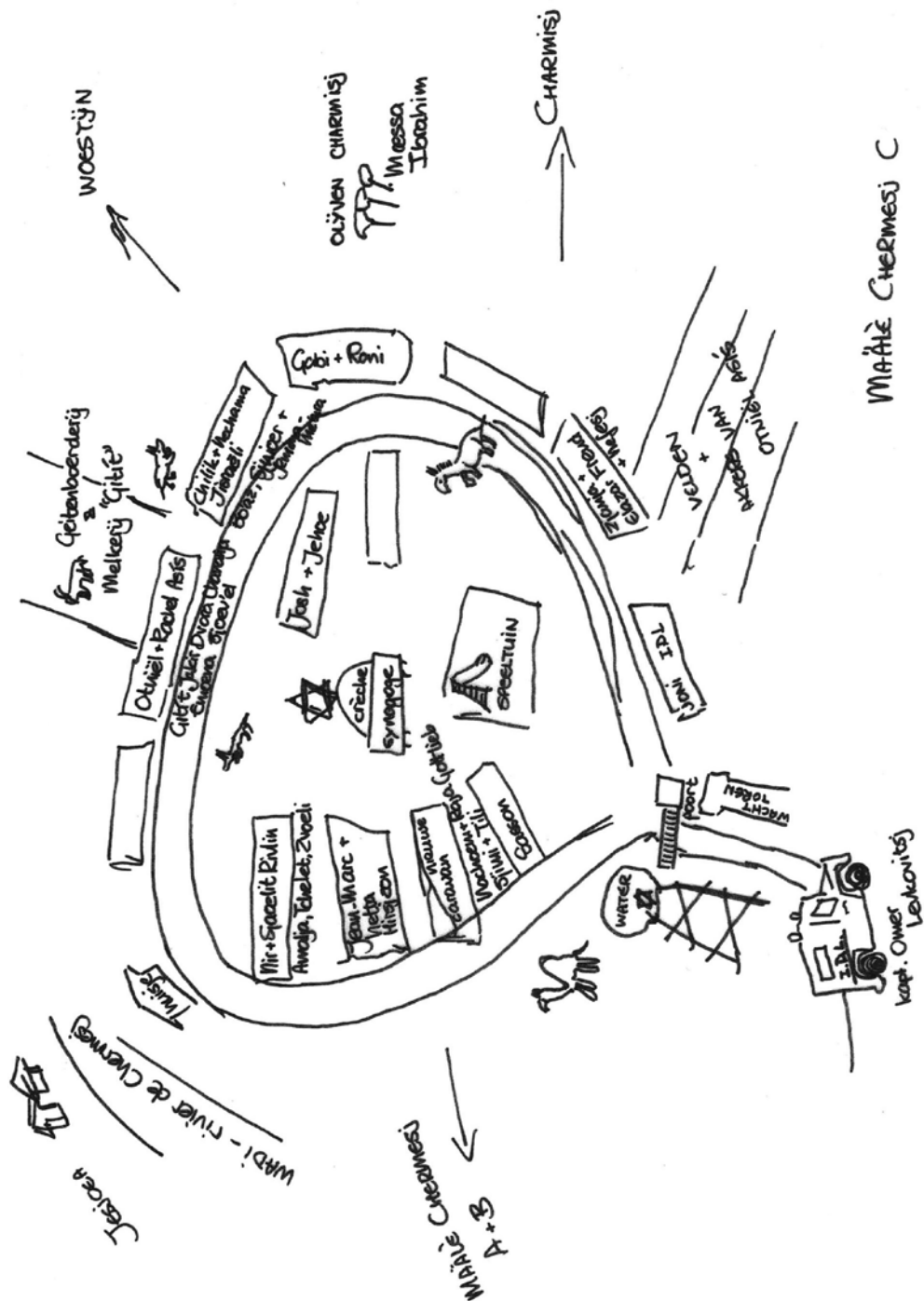
Verklarende woordenlijst 473

Over de spelling van Hebreeuwse termen

De spelling van de Hebreeuwse termen die in Nederland ingeburgerd is en die zijn beslag heeft gevonden in Van Dale en het Witte Boekje, is veelal de Jiddisje variant. Jiddisj was de voertaal van het (Oost-) Europees jodendom (de Asjkenaziem) en is dus niet van toepassing op joden die niet uit die contreien komen. *De nederzetting* speelt zich af in Israël, waar driekwart van de mensen *niet* van Asjkenazische afkomst is, maar een Sefardische achtergrond heeft. De Jiddisje uitspraak wordt in Israël niet gebruikt.

In deze vertaling is er daarom voor gekozen consequent de transliteratie van het Hebreeuws te gebruiken, volgens de woordenlijst van Sofeer en de richtlijnen die erin beschreven staan voor woorden die niet in die lijst zijn opgenomen. De plaatsnamen zijn eveneens getransliteraard, met uitzondering van Jeruzalem en Haifa. Voor Arabische woorden zijn dezelfde transcriptieregels gehanteerd als voor het Hebreeuws.

De nederzetting

DE VELDEN (PROLOOG)

Eerst waren er de velden. In die dagen woonde Otniël Asís in Maàlè Chermesj, hield met veel genoeg een geit en kweekte rucola en cherry-tomaatjes. De geit was bestemd voor de kinderen, de rucola en tomaten voor de salade van Rachel, zijn vrouw. Otniël zag dat het goed was, verafschuwde zijn baan als boekhouder en vond een stukje land binnen het gebied van de nederzetting om zijn teelt verder te ontwikkelen. Maar het perceel grensde aan wijngaarden waarvan de druiven werden gebruikt voor de ambachtelijke wijn die een van de bewoners maakte en verkocht aan restaurant De Gouden Appel en aan andere chique restaurants in Tel Aviv en, naar eigen zeggen, zelfs verkocht in de Dordogne en Parijs. De wijnboer keek misprijzend en beweerde dat hij van de gemeente een vergunning had gekregen voor het planten van meer druivenstokken op het perceel dat Otniël had gevonden, aangezien zijn druiven een buitengewone kwaliteit kregen door de grond, de koude winters en aangename zomernachten, een uniek *terroir*, die zijn wijn een nootachtig bouquet en body bezorgde.

Otniël gaf zich gewonnen en ging wandelen in de omgeving, want hij had een grote liefde voor Israël, een grote liefde voor eenzaamheid, een grote liefde voor het gebed en een grote liefde voor wandelen. Aangezien hij zijn baan eraan gegeven had, kon hij zijn baard en haar laten groeien en alle dagen in blauwe boerenkleding gekleed gaan. Hij wandelde langs beekjes, door kloven en over de toppen van de naburige heuvels; hij kwam op een groot, vlak, niet al te steenachtig terrein dat niet in gebruik was voor de olijfbomen van het naburige Palestijnse dorp Charmisj en zei: 'Dit zullen mijn velden worden.'

Hij begon te experimenteren: komkommer en tomaten, peterselie en koriander, courgettes en aubergines, radijsjes en zelfs romainesla. De gewassen lieten hun hoofd hangen in de zomerzon, stonden stokstijf in

de winterkou en vielen ten prooi aan muizen en schildpadden, totdat Otniël uitkwam bij asperges op de akkers en paddestoelen in de kas, en natuurlijk de rucola en cherrytomaatjes die Rachel, zijn vrouw, en zijn dochters Gitit en Dvora aten alsof het snoepjes waren.

Hij vroeg een vergunning aan bij de gewestelijke raad om op die plek een boerenbedrijf te vestigen en een zeecontainer te plaatsen als kantoor en opslagruimte. En aangezien de militaire autoriteiten eisen dat de burgerlijke autoriteiten hiervoor vergunning afgeven tenzij de plannen nog vallen onder de wetgeving uit de Mandaattijd, zei Otniël Asis: 'Uit 't Mandaat, natuurlijk, net wat jullie zeggen, Joden.' En zo kreeg hij zijn vergunningen zonder dat de burgeroverheid daar weet van had.

Hij verhuisde zijn geit, sloot een leninkje af om er nog vijf te kopen, begon hun fijne melk te melken en in emmertjes mee naar huis te nemen om met Rachels hulp te experimenteren met het maken van toetjes en kaas. Genietend zei Otniël bij zichzelf: 'Op een goede dag zal hier een kleine, moderne melkerij staan. En zal ik hier ook wijnstokken planten en een betere wijnmakerij beginnen dan die van mijn voormalige buurman, hij zal zijn ogen uitkijken, hij met die Dordogne van hem!'

Het Nederzettingenbureau van de Wereld Zionistische Organisatie zette een zokW-generator op zijn naam en daarna vroeg hij een vergunning aan om een wachthuisje neer te zetten, nadat de Ismaëlieten uit Charmisj van zijn gewassen hadden gestolen. Otniël hield een paar keer zelf de wacht met zijn pistool, een Desert Eagle Mark VII, maar meestal stond het wachthuisje er verlaten bij aangezien de oogst maar één keer was gestolen, waarna hij met een paar vrienden naar het dorp was gereden, een beetje als een dolle was tekeergegaan, in de lucht had geschoten en waarschuwend had geroepen: 'Wie het waagt!'

Een van die vrienden was Oezi Sjim'oni geweest, een forse, bebaarde Jood, een vaderlandslievende man die vele jaren daarvoor samen met Otniël op de Jeruzalemse middelbare zionistische jesjivaschool had gezeten, naast het Merkaz Harav, voordat Otniël het gebruikelijke pad verliet en bij een commando-eenheid van de inlichtingendienst ging. Sjim'oni overreedde Otniël een nederzetting te stichten. Otniël had zo zijn bedenkingen, want hij had slechts een vergunning voor een boerenbedrijf en een wachthuisje. 'Maak je daar maar geen zorgen om,' zei

Sjim'oni. 'Waar haal ik het geld vandaan voor de bouw, voor huizen en transport?' vroeg Otniël. Waarop Sjim'oni zei: 'Ik heb een donatie gekregen van een goede Jood die in Miami woont.'

In diezelfde tijd was Otniël bezig met plannen om in Maälè Chermesj een echt huis te bouwen, maar was verstrikt geraakt in langdurige bureaucratische complicaties met de gemeentelijke bouwmeester, een dwarsliggende buurman en een corrupte makelaar. Uiteindelijk zei hij tegen Rachel, zijn vrouw: 'Ze kunnen me allemaal de pot op.' Hij had genoeg van de vermoeiende bureaucratie, de welig tierende, gezapige burgerlijkheid van Maälè Chermesj en van de dagelijkse gang naar zijn landerijen, twee kilometer heen en twee terug. Hij hield van de heuvels en van de wind en van het oeroude landschap en hij had heimwee naar de pioniersgeest uit zijn jeugd: uitstapjes naar Chevron en Kirjat Arba, reizen naar Jamiet* in de Sinaï, voordat dat zo dramatisch ontruimd werd, sjabbat in de nederzettingen die te lijden hadden onder Palestijns terrorisme tijdens de Eerste Intifada, de stormachtige anti-Oslo-demonstraties waarbij ze klappen en waterkanonnen van de oproerpolitie te verduren kregen. Hij ging in op Oezi Sjim'oni's voorstel, die ergens twee stacaravans van tweeëntwintig vierkante meter vandaan haalde. Met de hulp van een ervaren lasser laste Otniël zijn caravan, het kantoor-magazijn en het wachthuisje aan elkaar en verhuisde Rachel en de kinderen. Oezi Sjim'oni vestigde zich met zijn gezin in de andere caravan. Gezamenlijk gingen ze naar het handelsregister in Jeruzalem en stichtten een onderneming, de 'Agrarische Coöperatie Chermesj'.

Daarna werd er een toegangsweg gebaad naar de heuveltop. Kolonel Giora, bevelhebber over die sector en vriend van Otniël uit hun periode bij de commando's, beweerde dat hij niet op de hoogte was van de aanleg van de weg. Die werd expres zó aangelegd dat hij niet zichtbaar was vanaf de weg, vanuit Maälè Chermesj B, vanuit de diepe kloof van de wadi of vanaf de top van de heuvel. Maar korte tijd later, na een telefoontje met een vriend bij de afdeling Grondmechanica, plaatste de Dienst Openbare Werken een vangrail, aangezien de weg langs een steile, gevaarlijke helling liep.

De kolonel vertelde dat hij op een winterse avond via de radio de

* Zie verklarende woordenlijst achterin

mededeling kreeg dat er vijf prefabstacaravans van vierentwintig vierkante meter naast het boerenbedrijf van Asís neergezet waren. Toen hij bij het terrein aankwam, trof hij daar vrachtwagens en stacaravans aan. Volgens hem hadden de kolonisten hem de doorgang met zijn dienstauto belet. De voorzitter van de gewestelijke raad was erbij gekomen, er waren verbale confrontaties gevolgd en lelijke woorden naar het hoofd van de kolonel geslingerd, omdat hij de burgerautoriteiten had gebeld om te informeren wat het leger met de situatie aan moest. Er werd hem verteld dat er geen vergunning was voor het plaatsen van de caravans. Maar evenmin was er een vergunning om ze van het terrein te verwijderen. De soldaten hadden de mensen in militaire voertuigen geladen en naar elders vervoerd – en derhalve kwam in de dossiers van het leger en van het ministerie van Veiligheid te staan dat de voorpost ontruimd was. De volgende dag waren de kolonisten teruggekomen en moest de kolonel zich bezighouden met dringender zaken.

En zo werd de voorpost gekoloniseerd.

De vijf caravans werden verhuurd door woningcoöperatie Amidar; dankzij haar contacten met de assistent van de minister was daarvoor door het ministerie van Huisvesting een vergunning verleend aan de voorzitter van de gewestelijke raad. Hoewel het vreselijk koud was, waren er muggen. De behuizing was tijdelijk, maar de bewoners voorzagen de ramen van horren, zetten er houten deuren in, gebruikten een graafmachine om toegangswegen te graven, verhardden paden en bestemden een van de bouwsels tot synagoge. (Een Jeruzalemse synagoge die haar interieur vernieuwde, doneerde het oude, inclusief een *aron hakodesj*, een heilige ark, in goede conditie. Een van de mannen bracht een Torarol mee, zonder te vertellen waar hij die vandaan had.) 's Nachts, na hun noeste arbeid van de dag, liepen ze wacht, want de Palestijnen uit het naburige dorp hielden alle activiteit argwanend in de gaten. Er was nog geen waterleiding of elektriciteit en de bewoners moesten het zien te redden met een roestige, lekkende watertank en olielampen. Af en toe deed een berghyena zich te goed aan voedsel en kleding. Ook klipdassen en ratten kwamen graag op bezoek.

Twee families trokken na een paar weken weer weg. De families Asís

en Sjim'oni hielden stand en de derde volhouder was Chilik Jisraëli, een student politicologie van eind twintig, wiens magere gezicht werd gesierd door een smal brilletje en een snor. Chilik was opgegroeid in Maâlè Chermesj, maar had tabak van de burgerlijkheid daar. Hij verlangde naar pionieren en lossing van het land, en betrok een van de caravans met zijn vrouw en twee jonge zoontjes. Maar waar twee joden zijn, zijn drie meningen, en waar drie joden wonen – godbeware. Chilik vroeg Sjim'oni naar de donatie van de rijke man uit Miami. Want Sjim'oni scheen geld binnen te harken voor de bouw en de ontginning, maar het was niet duidelijk hoeveel precies, of wie wat kreeg en waarvoor. Oezi Sjim'oni wendde zich tot Otniël om zich te beklagen over 'dat brutale ventje dat ik hier heb uitgenodigd en het nu waagt om allerlei vragen te stellen'. Otniël knikte, maar toen hij thuiskwam en het met Rachel besprak, beseftte hij dat de jongeman pertinente vragen stelde. Hij ging terug naar Sjim'oni en probeerde antwoorden te krijgen. Hoeveel geld is er? Kunnen we een krachtiger generator aanschaffen? Misschien een veiligheidshek neerzetten? Nachtverlichting installeren? Sjim'oni bromde dat hij 'het zou regelen' en 'het komt wel goed'. Otniël was er niet van overtuigd.

Op een dag deelde Sjim'oni vanuit zijn auto aan Otniël en Chilik mee dat binnenkort twee nieuwe gezinnen in de leegstaande caravans zouden trekken. Verbaasd vroeg Chilik: 'Wie zijn dat dan? En wie heeft besloten hen te accepteren en volgens welke criteria?' Sjim'oni gaf hem een priemende blik, streelde zijn volle baard en zei: 'Ventje, als je zulke vragen blijft stellen, lig je er straks uit.'

Vanaf dat moment trokken Otniël en Chilik samen op. Toen ze het probeerden te onderzoeken, werd duidelijk dat het verhaal van het budget uit Miami grotendeels in duisternis was gehuld. De zware verdenking begon te knagen dat Oezi niet helemaal koosjer omging met de kas van de coöperatie. Otniël was ziedend. Hij was wel vaker tegen gesjoemel aan gelopen, maar ten nadele van de kolonisatie van Israëli? Was er dan niets meer heilig? Hij ging geen directe confrontatie aan. In plaats daarvan begon hij aan touwtjes te trekken: Sjim'oni had tamelijk veel connecties, maar ook Otniël kende mensen in de Jesja-raad en was benaderd om voorzitter te worden en secretaris van Maâlè Chermesj. Langzaam maar zeker boette Sjim'oni aan invloed in.

Op een dag was Otniël in zijn Renault Express op weg naar zijn boerderij. Sjim'oni's hond zat midden op de weg aan zijn oor te krabben.

'Waarom? Waarom hij? Wat heeft hij gedaan?' schreeuwde Sjim'oni, die met zijn gezin naar buiten was gekomen bij het horen van de doordringende kreten van het beest.

'Hij liep me ineens onder de wielen, ik kon niet meer remmen,' zei Otniël, terwijl hij hem zonder een spoor van berouw strak aankeek. En daarna voegde hij eraan toe: 'Hoe zit het met de coöperatie, Oezi? Hoe staat het met de kas?' Sjim'oni keek hem alleen maar aan. Hij trok zijn pistool, richtte en maakte met een schot een einde aan het lijden van de hond. 'Kom,' zei hij tegen zijn gezin en hij liep terug naar zijn huis. De volgende dag pakte hij alles en iedereen in en verliet de heuveltop in Sjomron. Hij noemde Chilik en Otniël 'verschrikkelijker dan Korach'.

Zo bleven er twee gezinnen over, verenigd in hun liefde voor het land en hun opvattingen over het karakter van de plek en hoe die gerund moest worden, maar zonder financiële middelen. Het geluk begon ze toe te lachen. Aangezien een Israëliër overal waar hij woont recht heeft op bescherming en een zeker gebied rondom zijn terrein verboden terrein wordt voor Palestijnen, arriveerden soldaten van het IDI om te waken over de families Asís en Jisraëli en de drie lege caravans. Hun baggage bestond uit een wachthuisje, een watertoren en een generator, die vele malen krachtiger was dan die van het Nederzettingenbureau. Otniël vroeg zijn maatje sectorcommandant Giora om een gunst: om de elektriciteit van de generator en het water uit de watertoren te mogen gebruiken voor de caravans. Giora krabde zich eens en zei: 'Sure, waarom niet?'

Op het Nederzettingenbureau van de Wereld Zionistische Organisatie waren ze uitermate ingenomen met het idee van een boerenbedrijf: wie kon bezwaar hebben tegen verse asperges, paddestoelen en ambachtelijke geitenkaas, om van de pure pioniersgeest van weleer nog maar niet te spreken? De ambtenaren op het bureau keurden de uitbreiding van Maälè Chermesj C met terugwerkende kracht goed en namen de boerderij zelfs op in de lijst goedgekeurde nederzettingen – waar hij verscheen als 'Geitenboerderij Zuid-Chermesj' – op voorwaarde dat een

van de caravans werd weggesleept. Dat gebeurde uiteindelijk niet omdat er een gezin arriveerde dat erin trok, hoewel ook zij het na een paar weken voor gezien hielden.

De goedkeuring gaf woningcoöperatie Amidar de mogelijkheid om meer caravans over te brengen.

En de posterijen om een gemeenschappelijke brievenbus neer te zetten.

En de afdeling Grondmechanica om de Dienst Openbare Werken te instrueren een en ander te asfalteren op dagen dat de inspecteurs van de directeur niet in de buurt waren.

En het ministerie van Landbouw om Otniël de status van agrariër en een quotum stromend water toe te kennen.

En de secretaris van de rekenkamer van het ministerie van Financiën om Bank Tefachot te instrueren hypotheek te verstrekken op woon-eenheden aldaar, die automatisch een vergunning van het ministerie van Huisvesting inhielden om verharding aan te leggen, met als gevolg dat de radius die verboden was voor Palestijnen automatisch uitgebreid werd.

En Amana, de kolonistenbeweging van Goesj Emoienim, om haar ogen te openen, initiatieven te ontplooien en criteria vast te stellen voor het ontginnen van grond.

Op een dag arriveerde er zelfs een combine, een gift van een Duitse organisatie van christenen die graag de Groot-Israëlgedachte steunden.

Als gevolg van een vlucht van een linkse organisatie waarbij lucht-foto's werden genomen, kwamen er telefoontjes van het ministerie van Veiligheid, Binnenlandse Zaken, Huisvesting en het kantoor van de premier: wie had het besluit genomen om een nieuwe nederzetting te stichten in Israël? Van wie was het land en welke rechten konden erop gelden? Was het terrein Israëlisch grondgebied, geannexeerd grondgebied, gebied waarvan de status niet vastgesteld was? Privébezit dat was geconfisqueerd om veiligheidsredenen? Palestijns privébezit dat was aangekocht? Palestijns privébezit dat niet was aangekocht? En als het Palestijns privébezit was – was het voorheen dan agrarisch gebruikt of niet? Regulier, geregistreerd, uit de Mandaattijd? Wie had er een vergunning afgegeven? Was het formele proces gevolgd van een plan, waren de tekeningen van een architect geïnspecteerd door de Bouwinspectie

en, zo ja, waren ze goedgekeurd? Over welk gebied had deze nieuwe nederzetting jurisdictie? Wat vond de districtscommissaris? Wat was het oordeel van de procureur-generaal? Wat zei de jurisprudentie? En de sector, wat vond die ervan? En had men wel met het bureau van de commandant gesproken?

Zoveel vragen!

Beleefd werd uitgelegd dat er slechts sprake was van een boerenbedrijf, gelegen op het grondgebied van Maälè Chermesj, althans – grotendeels; de uitbreiding van de nederzetting bestond tenslotte al, dus daarvoor was geen vergunning van staatswege nodig zoals bij een nieuwe nederzetting, en er viel niets te vrezen. Je kunt je voorstellen hoe het is gegaan. Otniël Asís wilde de paddestoelen, asperges en rucola kweken die diezelfde linkse rakkers voor hun salades gebruikten of samen met de zalm pocheerden voor hun Tel-Avivse avondeten, dus voilà. En trouwens, de boerderij was opgenomen in de vervolgrapportage van 'Vrede Nu' en verscheen zelfs op de interactieve kaart van de krant *Haärets*. De inspectiedienst van de burgerautoriteiten vaardigde een bouwstop uit voor de woonhuizen.

Hetgeen leidde tot een vloed telefonische verzoeken van mensen die zich wilden aansluiten.

En tot een vergunning voor Amidar, uitgegeven door de assistent voor Nederzettingszaken van de minister van Veiligheid, om nog twee caravans neer te zetten.

En tot assistentie door het departement voor Dorpsopbouw van het ministerie van Huisvesting.

En tot een geoormerkt budget van de gewestelijke raad.

En zo arriveerden er nog meer gezinnen, jonge stellen en vrijgezellen; mensen die van Israël hielden, van rust, van de natuur en van weinig financiële lasten. Niets ging ondershands – het protocol voor vestiging en verdeling van de grond hing in de synagoge, voor iedereen zichtbaar! – maar vastgelegd werd er niets. Van tijd tot tijd klonken er dreigende geluiden over ontruiming of werd er een vermanend vingertje geheven: tsk-tsk-tsk. Op de heuveltop werden kinderen geboren en zo bloeide de moderne pioniersgeest en werd Maälè Chermesj C groter en groter.

EEN DRIETAL ARRIVEERT
MIDDEN OP DE DAG

